

Lars N. Henningsen: Fattigvæsenet i de Sønderjyske Købstæder 1736–1841. Skrifter udgivne af Historisk Samfund for Sønderjylland nr. 47, 1978. 240 s.

Lars N. Henningsens bog udfylder et hul i vor viden om administrationen af det offentlige fattigvæsen i Sønderjylland. Hidtil har man i første række beskæftiget sig med forholdene i landdistrikterne. I den nu udsendte bog er fremstillingen koncentreret om de sønderjyske købstæder både nord og syd for den nuværende statsgrænse. På en meget frugtbar måde veksler skildringen mellem en redegørelse for de synspunkter og initiativer, der blev taget fra de centrale myndigheders side, og en redegørelse for de faktiske forhold i de enkelte købstæder. For lokalhistorikere er der meget at hente i denne bog. Forfatteren har med stor flid udnyttet det eksisterende arkivmateriale i både Nord- og Sydslesvig, og megen ny og konkret viden om såvel befolkningens og administrationens syn på tidens sociale problemer er fremdraget. Også set fra et administrationshistorisk synspunkt har fremstillingen en betydelig interesse, idet den klart belyser spillet mellem lokale og centrale myndigheder. Det er således ganske interessant at få fastslået, i hvor ringe udstrækning centraladministrationen formåede at trænge igennem med sine anskuelser overfor de lokale myndigheder. Det sker faktisk først ved slutningen af den behandlede periode. Henningsens arbejde viser endnu engang, hvor vigtigt det er for historikeren at anvende tid og kræfter på en detaljundersøgelse af de lokale forhold, inden man drager for vidtgående konklusioner af det materiale, der i første række belyser centraladministrationens målsætning, fx med hensyn til gennemførelse af nye fattiglove.

Harald Jørgensen

Joachim Weller, guldsmed i Holstebro 1754–92. Holstebro Museum 1976. 314 s., ill.

Holstebro Museum har markeret sig i bogverdenen og det i den store stil med bogen om Joachim Weller, der var guldsmed i Holstebro 1754–92 og formentlig byens betydeligste. Flere penne har været i virksomhed. Rigmor Lillelund har givet en arkivalisk vel-dokumenteret skildring af manden som en reel håndværker og agtet borger. Stilen i sølvarbejderne har Inge Mejer Antonsen bestemt som domineret af den lige knækkede senbarok og derefter af en accept af rokokoperiodens svejf, men uden interesse for nyklassicismen, hvad vist kan siges at være en normal og uavanceret holdning for en provinsmester på den tid. Hvad der kendes af arbejder fra Wellers værksted, har Sven Fritz og Torben Skov omhyggeligt registreret i et katalog, der omfatter 469 genstande, og som alle ned til den ubetydeligste theske er målt, vejet og beskrevet. På 81 billeder er de væsentligste stykker gengivet. Det er ikke nogen ringe bedrift at have præsteret dette register, da det allermeste af sølvet er i privat eje og følgelig først har måttet opspores. Endelig føjer Fritz et par mindre kapitler til om stempler, graveringer, signeter og skifter, på det at intet område til Wellers berømmelse måtte forsømmes.

Til al villigt ydet anerkendelse tages sluttelig et lille forbehold mod bogens tendens til herosdyrkelse. Weller har utvivlsomt været en habil mester i sit fag som så mange andre i den jyske provins, Löwenhertz og Sommerfeldt kan nævnes, næppe mere. Men det er da ej heller ilde.

Det økonomiske grundlag for værkets fremkomst er dels en arv fra cand. mag. A. R. Sveistrup, dels tilskud fra mange sider. Bogens papir, tryk, illustrationer og bind tilfredsstillende derfor endog meget høje krav.

Sigvard Skov